

OSOBY POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2014 ROKU

W roku 2014 wraz z widocznymi symptomami ożywienia gospodarczego w postaci rosnącego z kwartału na kwartał tempa wzrostu PKB, poprawiała się również sytuacja na rynku pracy.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2014 r. wyniosła, 11,5% co oznacza, że wskaźnik bezrobocia obniżył się o 1,9 p. proc. w stosunku do końca 2013 r. Tym samym **zahamowany został dynamiczny wzrost tego wskaźnika notowany od 2009 r.**, kiedy to stopa bezrobocia rejestrowanego była aż o 2,6 p. p. wyższa niż w końcu 2008 r. Wprawdzie w kolejnych latach tempo wzrostu nie było już tak wysokie, ale mimo sezonowych spadków, nadal z roku na rok wskaźnik bezrobocia przyjmował coraz wyższe wartości. **Liczba zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych w końcu 2014 r. była niższa niż w końcu 2013 r. aż o 332,7 tys. osób, tj. o 15,4% i wynosiła 1 825,2 tys. osób.**

Podobnie jak w poprzednich latach najstarsze grupy wiekowe charakteryzowały mniej korzystne wskaźniki dotyczące zmiany sytuacji na rynku pracy. Liczba bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej w skali roku zwiększyła się o 14,7%, zaś w grupie 55-59 lata spadek był najniższy spośród innych grup i wyniósł 10,2%. Liczba bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej zmniejszyła się o 49,6 tys. osób, tj. o 9,5% do 474,9 tys. osób. Zatem spadek był prawie o połowę słabszy niż ogólny spadek bezrobocia zanotowany w tym okresie. **W końcu 2014 r. osoby powyżej 50 roku życia stanowiły 26,0% ogółu zarejestrowanych wobec 24,3% przed rokiem.** Warto podkreślić, że osoby z wymienionej grupy wiekowej jeszcze w końcu 2005 r. stanowiły niecałe 16% zarejestrowanych bezrobotnych, czyli na przestrzeni kilku lat udział ten zwiększył się o ponad 8 punktów procentowych. Proces ten związany jest m. in. ze **starzeniem się społeczeństwa**, co pokazują wyniki Narodowego Spisu Powszechnego (NSP). Według wyników NSP 2011 liczba ludności w wieku niemobilnym (mężczyźni 45-64 lata i kobiety w wieku 45-59 lat) zwiększyła się w porównaniu do spisu z 2002 r. o prawie 12% do 9 378,5 tys. osób, a w wieku poprodukcyjnym o ponad 13% do 6 512,1 tys. osób. W obu tych grupach nastąpił wzrost ich udziału w strukturze ludności do 24,4% w grupie w wieku niemobilnym (wzrost o 2,5 p. p.) i do 16,9% w grupie w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 1,9 p. p.). Jednocześnie prognozy demograficzne wskazują na dalsze niekorzystne zmiany demograficzne.

W obliczu tych niesprzyjających prognoz oraz wysokiego tempa wzrostu liczby bezrobotnych w starszych grupach wiekowych notuje się, wprawdzie powolny, ale **systematyczny proces wzrostu poziomu aktywności zawodowej i zatrudnienia osób po 50 roku życia**. W IV kwartale 2014 r. pracowało 16 018 tys. Polaków, czyli o 305 tys. (1,9%) więcej niż w analogicznym okresie 2013 r., natomiast **liczba pracujących w wieku 50 lat i więcej zwiększyła się o 111 tys. (2,6%) do 4 419 tys. osób. Natomiast wskaźnik zatrudnienia w tej grupie zwiększył się z 31,8% do 32,4%, czyli wzrósł o 0,6 p. p.**, przy wzroście o 1,1 p. proc w grupie 15 lat i więcej. Oznacza to, że wzrost liczby pracujących nastąpił w mniejszym stopniu w wyniku wzrostu liczby pracujących w starszych grupach wiekowych.

W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby powyżej 50 roku życia stanowią jedną z grup uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy i z tego tytułu uprawnione są one do szczególnej pomocy.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI ¹

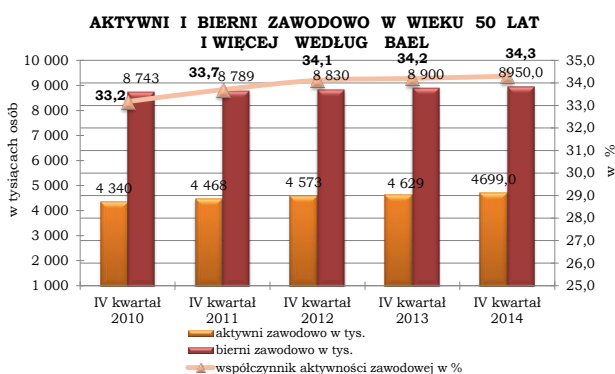
W Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) ludność dzielona jest na aktywnych i biernych zawodowo. Populację aktywnych zawodowo tworzą osoby pracujące i bezrobotne.

Poziom aktywności zawodowej społeczeństwa wciąż kształtuje się niekorzystnie, co jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym w obliczu prognozowanych zmian demograficznych. **W ostatnim kwartale 2014 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 17 427 tys. osób w wieku 15 lat i więcej**, tj. o 13 tys., czyli o 0,1% więcej niż w analogicznym okresie 2013 r. Współczynnik aktywności zawodowej ludności w omawianym wieku wyniósł 56,3% i wzrósł o 0,2 p. p. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, który w Polsce oznacza wiek 18-59/64 lata, wyniósł 74,6% i wzrósł o 0,7 p. p.

Wskaźniki obrazujące kształtowanie się aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia są silnie skorelowane z wiekiem. Najkorzystniejsze wartości przyjmują dla osób w wieku 35-44 lata. Natomiast najgorsze wartości ww. wskaźników dotyczą osób młodych oraz w wieku przedemerytalnym.

BAEL IV kwartał 2014 r.	Aktywni zawodowo w tys.	Bierni zawodowo w tys.	Współczynnik aktywności zawodowej	Pracujący w tys.	Wskaźnik zatrudnie- nia	Bezrobotni w tys.	Stopa bezrobocia
15 lat i więcej	17 427	13 543	56,1%	16 018	51,7%	1 410	8,1%
50 lat i więcej	4 699	8 950	34,3%	4 419	32,4%	278	5,9%
50-64 lata	4 439	3 425	56,4%	4 165	53,0%	272	6,1%
55-64 lata	2 554	2 913	46,7%	2 392	43,8%	163	6,4%

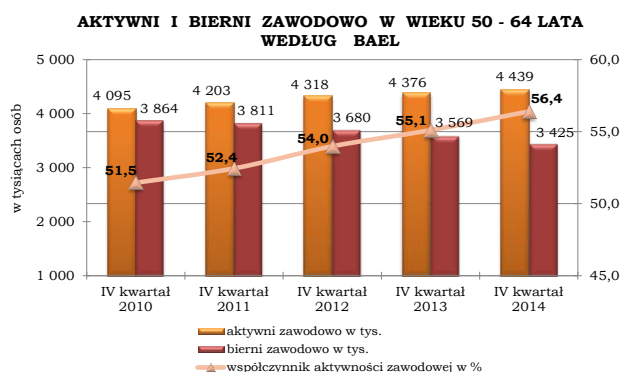
Populacja biernych zawodowo w IV kwartale 2014 r. liczyła 13 543 tys. osób, tj. była o 78 tys. osób, czyli o 0,6% niższa niż przed rokiem. **Przyczyną bierności zawodowej ok. 6,5 mln Polaków była emerytura, a kolejnymi co do istotności powodami była nauka lub uzupełnianie kwalifikacji przez 2,7 mln osób oraz choroba i niesprawność 1,9 mln. osób.**

W IV kwartale 2014 r. wśród ludności w wieku **50 lat i więcej aktywnymi zawodowo było 4 699 tys. osób, czyli o 70 tys. osób więcej niż rok wcześniej, wzrost o 1,5%**. Osoby aktywne zawodowo w omawianej grupie wiekowej stanowiły 27,0% aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej. **Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej wyniósł w ostatnim kwartale 2014 r. 34,3%** (w porównaniu do zeszłego roku wzrósł o 0,1 p. proc.), czyli nadal aktywna pozostawała zaledwie co trzecia osoba w omawianej grupie.

¹ Aktywność ekonomiczna ludności Polski IV kwartał 2014, GUS, Warszawa, 2015

Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej — do II kw. 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy. W związku z wprowadzonymi zmianami prezentowane wyniki BAEL nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 rok. Dlatego też w opracowaniu zawężono zakres danych prezentowanych na wykresach do ostatnich 4 lat.

Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja osób w wieku 50-64 lata. W ostatnim kwartale 2014 r. aktywna zawodowo była co druga osoba w tej grupie wiekowej, a co więcej aktywność zawodowa tej grupy systematycznie wzrasta – z 51,5% w IV kwartale 2010 r. do 56,4% w IV kwartale 2014 r. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wzrost współczynnika aktywności zawodowej wyniósł w omawianej grupie 1,3 p. p. wobec braku wyrostu aktywności w grupie 15 lat i więcej oraz w grupie 50 lat i więcej.

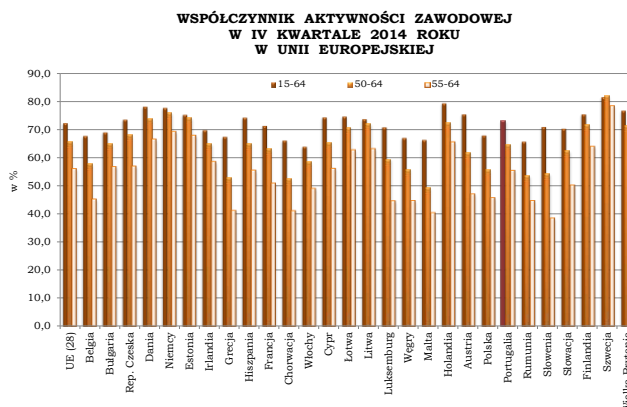
Biernymi pozostawało 8 950 tys. osób w wieku 50 lat i więcej (66,1% biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej), czyli o 50 tys. osób więcej niż rok wcześniej. W przypadku grupy w wieku 50-64 lata liczba biernych zmniejszyła się o 144 tys. osób do 3 425 tys. osób. Warto dodać, że w przypadku osób starszych ich głównym powodem bierności zawodowej są emerytura oraz choroba i niesprawność.

Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy nadal odbiegają od średniej w UE (28), choć dystans jest niższy niż kilka lat temu.

Eurostat IV kwartał 2014 r.	Współczynnik aktywności zawodowej		Wskaźnik zatrudnienia		Stopa bezrobocia	
	Polska	UE (28)	Polska	UE (28)	Polska	UE (28)
15-64 lata	67,9%	72,3%	61,7%	64,9%	9,0%	10,2%
50-64 lata	55,6%	65,5%	51,8%	60,6%	6,9%	7,4%
55-64 lata	45,6%	55,9%	42,5%	51,8%	6,8%	7,3%

W ostatnim kwartale 2014 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15-64 lata wyniósł w UE (28) 72,3%, a dla osób w wieku 50-64 lata 65,5% wobec odpowiednio 67,9% i 55,6% w Polsce. **Zdecydowanie niższa była aktywność osób w wieku 55-64 lata** – 45,6% w Polsce oraz 55,9% w UE (28). Tym samym **w Polsce na tle UE (28) aktywność zawodowa osób w wieku produkcyjnym była o 4,4 p. p. niższa, zaś w grupie 50-64 lata dystans wyniósł 6,8 p. p.**, a w grupie 55-64 lata 10,3 p. p. Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 50-64 lata odnotowano na Malcie (49,2%), w Chorwacji (52,5%), w Grecji (52,7%), Rumunii (53,6%) oraz na Słowenii (54,2%)².

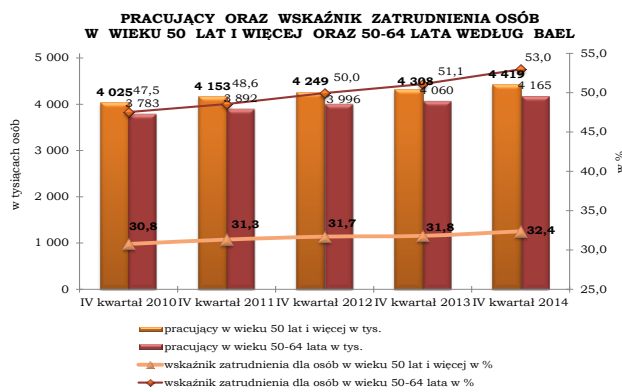
Mimo niskiej aktywności zawodowej Polaków, w tym przede wszystkim osób młodych i w starszych grupach wiekowych, liczba pracujących Polaków wzrasta. W zestawieniu z IV kwartałem 2014 r. liczba pracujących Polaków w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o 305 tys. osób (o 1,9%), przy czym **wśród osób powyżej 50 roku życia liczba pracujących wzrosła o 111 tys. osób (o 2,6%), zaś w grupie 50-64 lata zwiększyła się o 105 tys. osób (o 2,6%).** Podkreślenia wymaga, że liczba pracujących w wieku 55-64 lata wzrosła o 109 tys. osób, czyli o 4,8%.

² Dane dotyczące wskaźników w UE zaczerpnięte zostały ze strony internetowej: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> wg stanu na dzień 9.06.2015 r.

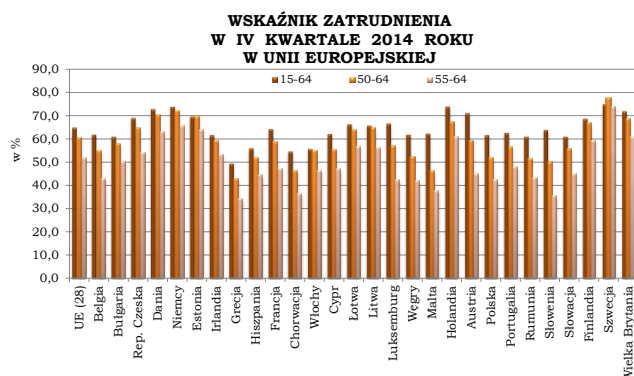
W IV kwartale 2014 r. pracowało 4 699 tys. osób w wieku 50 lat i więcej, w tym 4 439 tys. osób w wieku 50-64 lata. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 50 lat i więcej zwiększył się w skali roku o 0,6 p. p. do 32,4%, a w grupie 50-64 lata wzrósł o 1,9 p. p. do 53,0%, a w grupie 55-64 lata odnotowano wzrost o 1,8 p. p. do 43,8%.

W UE (28) wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata wyniósł w IV kwartale 2014 r. 64,9% (61,7% w Polsce), a w grupie 50-64 lata wyniósł 60,6% wobec 51,8% w Polsce. Dystans Polski do wskaźnika zatrudnienia osób starszych w UE (28) nadal pozostaje wysoki, choć zmniejszył się do 8,8 p. p. (w IV kwartale 2010 r. wynosił 9,4 p. p.).

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata przyjął jeszcze niższą wartość i wyniósł 42,5% w Polsce wobec 51,8% w UE (28).

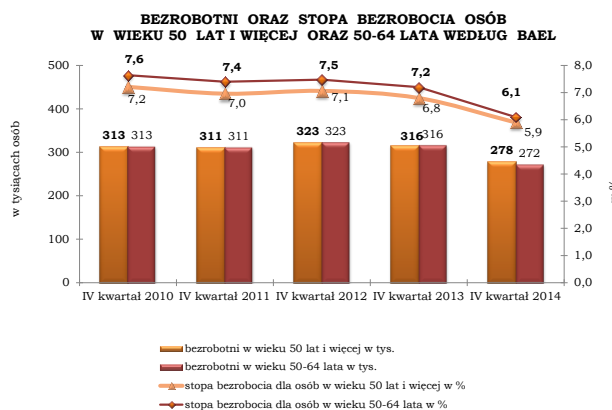
Nadal Polska pozostaje krajem o jednym z najniższych wskaźników zatrudnienia w UE. Niższą niż w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 50-64 lata odnotowano w Grecji (43,0%), na Malcie (46,1%), w Chorwacji (46,2%), Słowenii (50,0%) i Rumunii (51,5%).

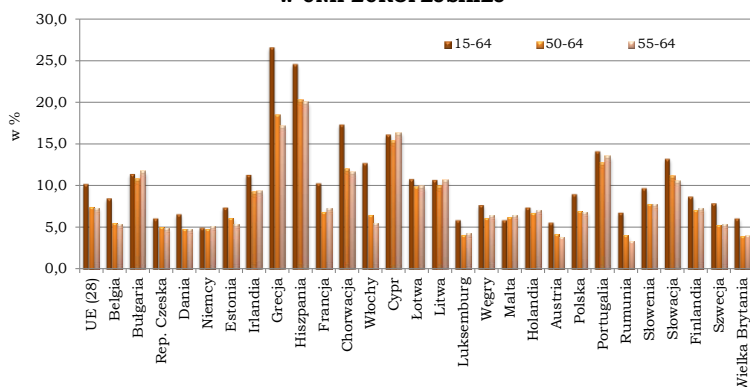
Cel określony w strategii Europa 2020 to wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie 75%. Wartość celu narodowego dla Polski określona została na poziomie 71%. W IV kwartale 2013 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniósł w Polsce 65,6% wobec 65,0% rok wcześniej i 64,7% w IV kwartale 2011 r.

W IV kwartale 2014 r. zgodnie z wynikami BAEL bezrobotnymi pozostawało 1 410 tys. osób, stopa bezrobocia wyniosła 8,1%. Zatem w porównaniu do analogicznego okresu 2013 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 290 tys. osób, tj. o 17,1%, a wskaźnik bezrobocia spadł o 1,7 p. p.

W liczbie bezrobotnych wg BAEL było 278 tys. osób w wieku 50 lat i więcej, przy czym wszystkie osoby z tej grupy nie ukończyły 65 lat. Osoby w wieku 50-64 lata stanowiły 19,9% ogółu bezrobotnych w ujęciu BAEL. Należy zauważyć, że w liczbie aktywnych zawodowo odsetek osób w wieku 50-64 lata był znacznie wyższy i wynosił 25,5%. Natomiast w liczbie pracujących osoby te stanowiły 26,0%. Tempo spadku bezrobocia w tej grupie w IV kwartale 2014 r., w porównaniu do IV kwartału 2013 r., wyniosło 12,0% wobec spadku o 17,1% w grupie 15 lat i więcej. Oznacza to, że osoby w starszych grupach wiekowych znalazły się w nieco lepszej sytuacji. Nadal niższy pozostawał wskaźnik bezrobocia w tej grupie – w IV kwartale 2014 r. stopa bezrobocia osób w wieku 50-64 lata wyniosła 6,1%, a w grupie 50 lat i więcej 5,9%.

**STOPA BEZROBOCIA
W IV KWARTALE 2014 ROKU
W UNII EUROPEJSKIEJ**

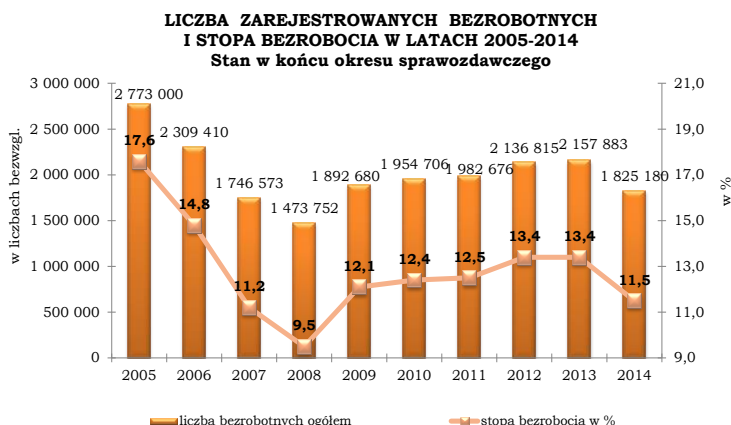
W IV kwartale 2014 r. stopa bezrobocia w 28 krajach UE (dla osób w wieku 15-64 lata) wyniosła 10,2% wobec 9,0% w Polsce. Zatem wskaźnik bezrobocia w Polsce był niższy od średniej zanotowanej w UE (28), podczas gdy w latach 2004 - 2006 Polska była krajem o najwyższej stopie bezrobocia w UE.

Stopa bezrobocia ludności w wieku 50-64 lata również była w Polsce niższa od średniej zanotowanej w UE (28) i wyniosła 6,9% wobec 7,4% w UE. Wyższe niż w Pol-

sce wskaźniki bezrobocia osób starszych odnotowano w 12 krajach Unii Europejskiej, tj.: Hiszpanii (20,3%), Grecji (18,5%), Cyprze (15,3%), Portugalii (12,7%), Chorwacji (12,0%), Słowacji (11,1%), Bułgarii (10,8%), Litwie (9,9%), , Łotwie (9,8%), Irlandii (9,2%), Słowenii (7,8%) oraz Finlandii (7,0%).

BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA ZAREJESTROWANI W URZĘDACH PRACY

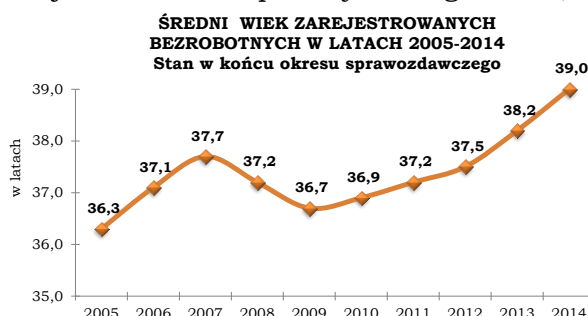
Zwiększająca się z roku na rok dynamika spadku poziomu bezrobocia rejestrowanego wyraźnie wyhamowała 2008 r., a w 2009 r. po raz pierwszy od kilku lat zanotowano wzrost bezrobocia. W końcu 2009 r. w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było 1 892,7 tys. osób bezrobotnych, czyli o 418,9 tys. osób więcej niż przed rokiem, tj. wzrost wyniósł 28,4%. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2009 r. wyniosła 12,1%, a więc była o 2,6 punktu procentowego wyższa

niż rok wcześniej. W kolejnych latach sytuacja była nieco bardziej stabilna, ale w latach 2012 -2013 ponownie widoczne było osłabienie gospodarcze, choć od drugiej połowy 2013 r. oraz w 2014 r. sytuacja gospodarcza wyraźnie się poprawiała. **W 2014 r. rosnące z kwartału na kwartał tempo wzrostu PKB przełożyło się również na korzystne zmiany na rynku pracy. W efekcie tych zmian stopa bezrobocia zanotowana w końcu 2014 r. wyniosła 11,5%, czyli była o 1,9 p. proc. niższa niż rok wcześniej.** Znaczący spadek dotyczył także liczby za-

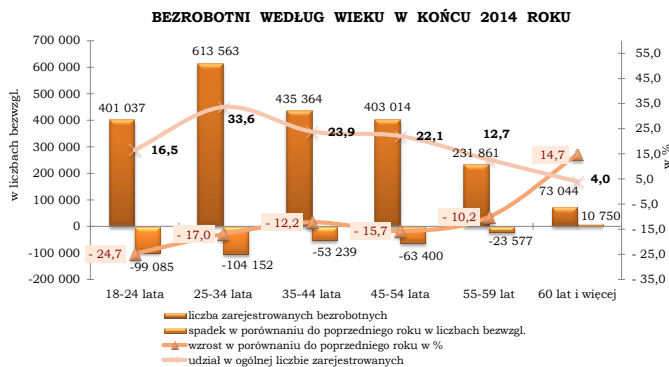
rejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. **W końcu 2014 r. zarejestrowanych w urzędach pracy było 1 825, 2 tys. osób, co oznacza spadek o 15,7% w stosunku do końca 2013 r.** Dla polskiego rynku pracy rok 2014 był najlepszym w obecnej dekadzie zapoczątkowanej wzrostem bezrobocia będącym skutkiem kryzysu gospodarczego z 2009 r.

Odbicie w strukturze rejestrowanego bezrobocia mają zachodzące procesy demograficzne, ale również kryzys ekonomiczny. Do końca 2007 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych wzrastał systematycznie. Tendencja wzrostowa odwróciła się w 2008 r., a spadek średniego wieku zanotowano również w końcu 2009 r. do 36,7 roku. **W kolejnych latach średni wiek bezrobotnych zwiększał się do 39,0 lat w końcu 2014 r.** Jednak zarejestrowane kobiety były o 3,9 roku młodsze niż mężczyźni (37,1 lat wobec 41,0 lat). Z kolei bezrobotni zamieszkali w miastach byli o 3,3 roku starsi niż

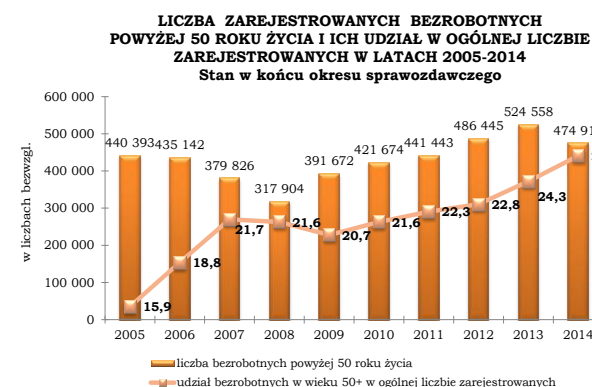

zamieszkali na wsi (40,5 lat wobec 37,2 lat).

W końcu 2014 r. w porównaniu do stanu z końca 2013 r. spadek liczby bezrobotnych zanotowano wśród wszystkich grup wiekowych oprócz bezrobotnych powyżej 60 roku życia. Liczba osób w wieku 60 lat i więcej wzrosła o 10,8 tys. tj. 14,7%. Największy spadek dotyczył osób w wieku 18-24 lata (o 24,7%) i w wieku 25-34 lata (o 17,0%). Mimo to udział osób w najstarszych grupach wiekowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych był nadal najniższy. **Osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 4,0% bezrobotnych, a w wieku 55-59 lat - 12,7% zarejestrowanych.**

Zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy uznano m.in. bezrobotnych powyżej 50 roku życia.³ W końcu 2014 r.

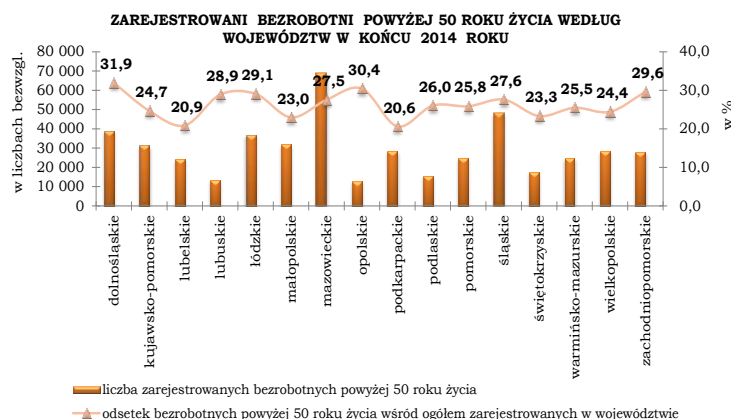

w urzędach pracy zarejestrowanych było 474,9 tys. osób powyżej 50 roku życia, czyli o 49,6 tys. osób (tj. o 9,2%) mniej niż rok wcześniej. Spadek liczby bezrobotnych w tej grupie był jednak słabszy niż ogólny spadek bezrobocia (9,2% wobec 15,4%). Przełożyło się to na wzrost udziału omawianej grupy w liczbie zarejestrowanych. **Odsetek osób powyżej 50 roku życia zwiększył się z 24,3% w końcu 2013 r. do 26,0% w końcu 2014 r.**

Najwięcej bezrobotnych w omawianej grupie znajdowało się w ewidencji urzędów pracy w województwach mazowieckim, śląskim i dolnośląskim, zaś najmniej w opolskim, lubuskim i podlaskim. Tym samym na poziomie województw rozkład według liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia był podobny jak w przypadku bezrobocia ogółem.

Odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w województwie kształtował się w przedziale od 20,6% w województwie lubelskim do 31,9% w województwie dolnośląskim – rozpiętość udziału wyniosła 11,3 p. p. wobec 10,5 p. p. w końcu 2013 r.

W przypadku powiatów rozpiętość odsetka bezrobotnych powyżej 50 roku życia była ponad 2,5-krotnie wyższa niż na poziomie województw i wyniosła 29,4 p. p. oraz wzrosła w porównaniu do sytuacji sprzed roku, kiedy to wyniosła 27,1 p. p.

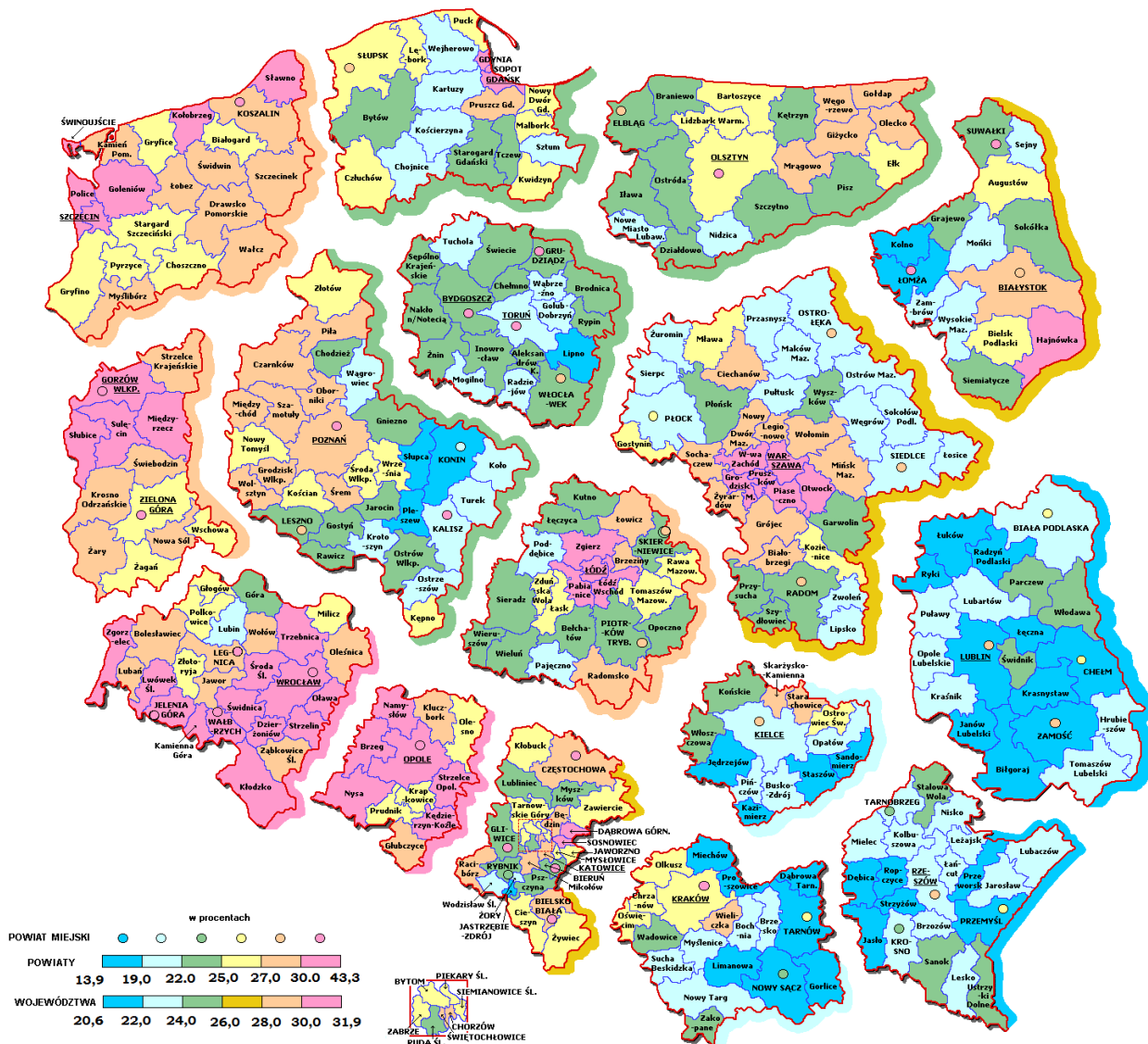
Najniższy udział osób w omawianej kategorii wiekowej w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wystąpił w powiecie konińskim – 13,9% ogółu zarejestrowanych stanowiły osoby powyżej 50 roku życia oraz w powiecie kazimierskim 14,4%.

Najwyższe udziały notowano w powiatach grodzkich oraz ziemskich w zasięgu oddziaływania dużych

³ Dane dotyczące bezrobotnych powyżej 50 roku życia gromadzone są w ramach statystyki publicznej od 2005 r. Informacje na temat omawianej grupy pochodzą ze sprawozdania MPIPS-01 o rynku pracy oraz załączników 1 i 5 do ww. sprawozdania.

aglomeracji. W 66 powiatach odsetek osób pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w tych powiatach był równy lub wyższy niż 30%, w tym w 15 powiatach przekraczał 35%, a w powiecie m. Jelenia Góra wyniósł 43,3%

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2014 r. (w procentach)

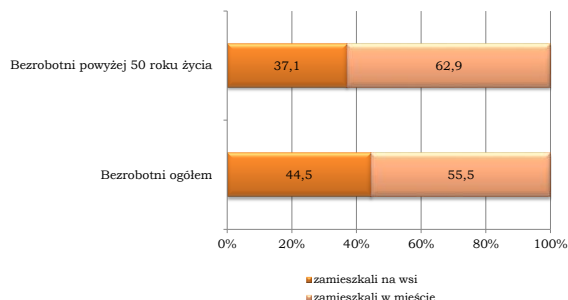
Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	2013 r.	2014 r.	2013 r.	2014 r.
Najwyższa wartość w %	29,6	31,9	39,7	43,3
Najniższa wartość w %	19,1	20,6	12,6	13,9
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	10,5	11,3	27,1	29,4

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według miejsca zamieszkania

W końcu 2014 roku w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 176,1 tys. osób powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi, co stanowiło 37,1% ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej. W odniesieniu do stanu z końca 2013 r. subpopulacja bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 14,9 tys. osób, tj. o 7,8%. Liczba starszych bezrobotnych zamieszkałych w mieście (298,8 tys. osób) zwiększyła się o 34,8 tys. osób, tj. o 10,4%. Oznacza to, że dynamika spadku w analizowanej zbiorowości była wyższa w mieście. **W strukturze bezrobotnych powyżej 50 roku życia w końcu 2014 r. zdecydowanie bardziej niż w przypadku bezrobotnych ogółem dominowały osoby zamieszkałe w mieście**, które stanowiły 62,9% bezrobotnych powyżej 50 roku życia (55,5% wśród bezrobotnych ogółem).

W końcu 2014 roku na 100 bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych w mieście przypadało 59 mieszkańców wsi. W przypadku bezrobotnych ogółem omawiany wskaźnik był wyższy i wynosił 80.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W KOŃCU 2014 ROKU

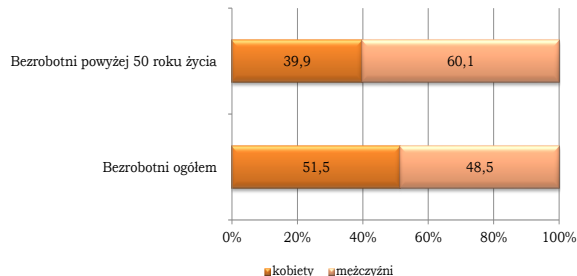
Bezrobotni powyżej 50 roku życia według płci

W końcu 2014 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 189,3 tys. kobiet powyżej 50 roku życia i 285,6 tys. mężczyzn. W obu grupach spadek w skali roku wyniósł 9,5% przy czym w porównaniu do stanu w końcu 2013 r. liczba bezrobotnych kobiet spadła o 19,8 tys. a bezrobotnych mężczyzn 29,9 tys.

Współczynnik feminizacji w grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia wyniósł w końcu 2014 roku – 66 osób, był więc znacznie niższy niż dla bezrobotnych ogółem - 106 kobiet przypadało na 100 bezrobotnych mężczyzn.

W przeciwieństwie do bezrobotnych ogółem, **wśród osób powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominowali mężczyźni**, którzy stanowili 60,1% bezrobotnych w grupie powyżej 50 roku życia (48,5% w liczbie ogółem zarejestrowanych).

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PŁCI W KOŃCU 2014 ROKU

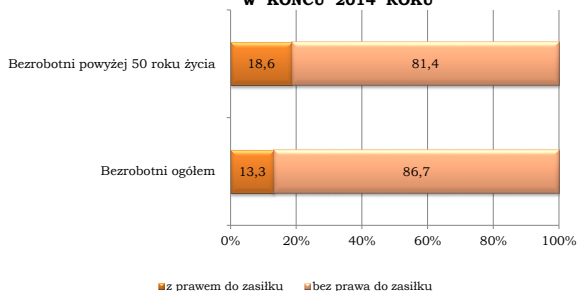

Bezrobotni powyżej 50 roku życia z prawem do zasiłku

Osoby po 50 roku życia po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy częściej posiadają prawo do zasiłku dla bezrobotnych niż osoby młodsze. Oczywiście wynika to z faktu, że są to przede wszystkim osoby poprzednio pracujące, a więc posiadające odpowiednio długi staż pracy, by nabyć prawo do zasiłku.

W końcu 2014 r. prawo do zasiłku posiadało 242,4 tys. bezrobotnych, czyli co siódmy zarejestrowany. **W populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawo do zasiłku posiadało 88,4 tys. osób**, czyli co szósty bezrobotny w omawianej grupie wiekowej.

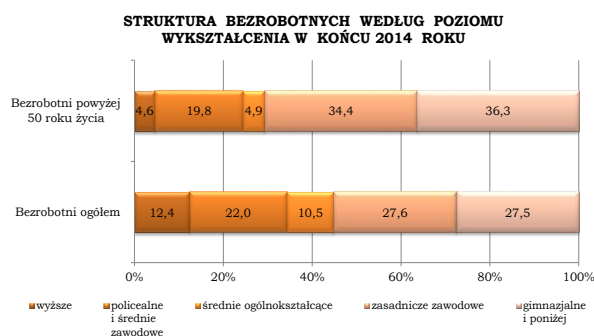
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PRAWA DO ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH W KOŃCU 2014 ROKU

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według poziomu wykształcenia

Starsi bezrobotni są słabiej wykształceni. W końcu 2014 roku najwięcej osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 172,5 tys. osób, co stanowiło 36,3% bezrobotnych w tej grupie. Warto zauważyć, że w liczbie bezrobotnych ogółem udział ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 27,5%. Najniższa liczba bezrobotnych w omawianej kategorii legitymowała się dyplomami wyższych uczelni – 21,7 tys. osób, co stanowiło 4,6% bezrobotnych w tej grupie, wobec 12,4% bezrobotnych z wyższym wykształceniem wśród ogółem zarejestrowanych.

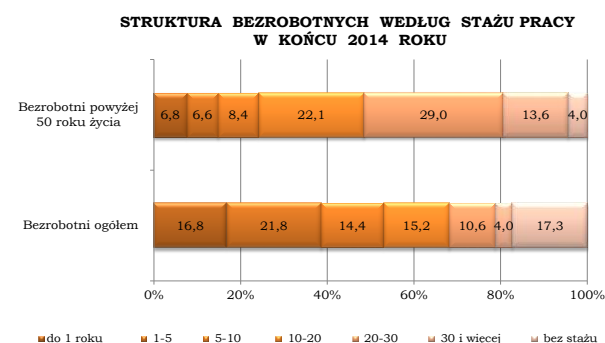
W porównaniu do stanu z końca 2013 roku spadek liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia odnotowano we wszystkich grupach ze względu na poziom wykształcenia. Najwyższy spadek dotyczył osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, których liczba zmniejszyła się o 10,7% oraz policealnym i średnim zawodowym, a także gimnazjalnym i poniżej – spadek o 10,0%. Liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej z wykształceniem wyższym zmniejszyła się o 4,1%, a zasadniczym zawodowym spadła o 9,1%.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według stażu pracy

W końcu 2014 r. **spośród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia najliczniejszą populację stanowiły osoby ze stażem 20-30 lat – 152,1 tys. osób, tj. 29,0% bezrobotnych w omawianej grupie.** Zatem co trzeci bezrobotny w tej grupie legitymował się takim stażem. Jednak podkreślenia wymaga fakt, że w liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia aż 4,0% nie posiadało stażu pracy, a kolejne 6,8% legitymowało się stażem do 1 roku.

W porównaniu do stanu z końca 2013 r. liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej spadła we wszystkich grupach ze względu na staż pracy. Najwyższy względny spadek dotyczył osób ze stażem 30 lat i więcej (o 14,2%), najniższy odnotowano dla grupy 5- 10 lat (o 3,2%).

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według czasu pozostawania bez pracy

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 24 miesięcy (148,6 tys. osób, czyli 31,3%) oraz od 12 do 24 miesięcy (91,5 tys. osób, tj. 19,3% bezrobotnych powyżej 50 r. ż.). Oznacza to, że **osoby starsze jeśli już trafią do rejestrów urzędów pracy, to dłużej w nich pozostają.** W końcu 2014 r. co trzeci bezrobotny powyżej 50 roku życia ponad 2 lata pozostawał w ewidencji bezrobotnych, podczas gdy wśród bezrobotnych ogółem dotyczyło to co piątej osoby. Łącznie **osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły 50,6% bezrobotnych powyżej 50 roku życia wobec 41,6% wśród bezrobotnych ogółem.**

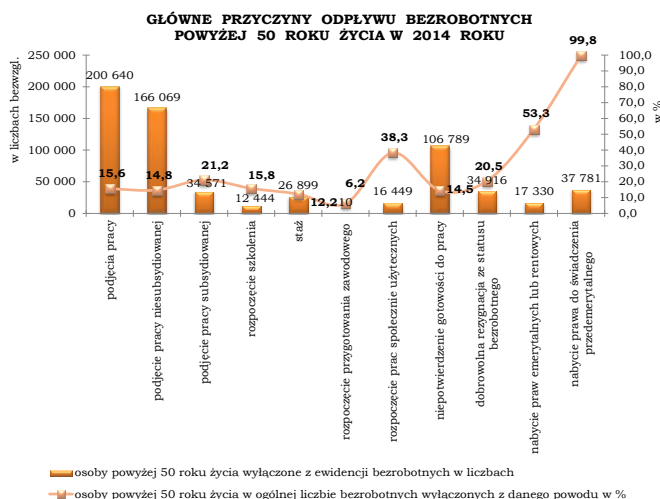
Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. W związku z tym trudno jest określić ile wynosi średni czas pozostawania bez pracy bez-

robotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy. Przyjmując jako górną granicę czasu pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy 36 miesięcy, średni czas pozostawania bez pracy wyniósł w końcu 2014 roku 12,9 miesiąca. Tym samym był on o 0,8 miesiąca dłuższy niż w końcu 2013 r., choć nadal był krótszy niż w latach 2005 - 2007. **Średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych powyżej 50 roku życia również kolejny już rok wzrósł, tj. zwiększył się z 14,0 miesiąca w końcu 2013 r. do 15,2 miesięcy w końcu 2014 r.** Był zatem o ponad 2 miesiące dłuższy niż średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych ogółem i blisko 7 miesięcy dłuższy od średniego czasu pozostawania bez pracy osób do 25 roku życia.

Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia

W 2014 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 461,2 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia (18,8% napływu do bezrobocia ogółem), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 59,2 tys. osób (12,8% ogółu napływu w tej populacji), a po raz kolejny 401,9 tys. osób (tj. 87,2%). W porównaniu do 2013 r. **odnotowano spadek napływu do bezrobocia osób w omawianej grupie wiekowej o 51,4 tys. osób (10,0%)**. W tym samym czasie napływ bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 9,5%. Oznacza to, że w 2014 r. dynamika spadku napływu do bezrobocia osób w starszych grupach wiekowych była wyższa niż pozostałych bezrobotnych. Natomiast niższa niż wśród bezrobotnych ogółem była dynamika wzrostu odpływu. **W 2014 roku z ewidencji bezrobotnych wyłączono 510,9 tys. osób powyżej 50 roku życia tj. o 36,4 tys. osób więcej niż w 2013 r. (wzrost o 7,7%, przy wzroście odpływu z bezrobocia ogółem o 54,4%).**

Najczęstszą przyczyną wyłączenia starszych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były podjęcia pracy (39,3% odpływu tej subpopulacji) oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy (20,9%). W analizowanym okresie pracę podjęło 200,6 tys. osób w omawianej kategorii (tj. o 7,4% więcej niż w 2013 r.). Prace niesubsydiowane podjęło 166,1 tys. osób (32,5% odpływu tej subpopulacji), tj. o 9,0% więcej niż rok wcześniej. W ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 34,6 tys. osób (6,8% odpływu), tj. o 46 osób więcej niż w 2013 r.

W 2014 r. różnego rodzaju działaniami aktywizacyjnymi objęto 90,3 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 17,9% wszystkich zaktywizowanych bezrobotnych (prace subsydiowane oraz szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne). **Liczba zaktywizowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia zmniejszyła się o 5,3 tys. osób, tj. o 5,5% w porównaniu do 2013 r.** Natomiast w przypadku bezrobotnych ogółem wzrost liczby objętych aktywnymi programami wyniósł 6,1%.

Największym zainteresowaniem bezrobotnych w omawianej kategorii wiekowej cieszyły się staże rozpoczęte przez 26,9 tys. osób (5,3% odpływu bezrobotnych powyżej 50 r. ż.), prace społecznie użyteczne, które w 2014 r. rozpoczęło 16,4 tys. osób powyżej 50 roku życia (3,5% odpływu osób pow. 50 roku życia), szkolenia, które rozpoczęło 16,6 tys. osób (3,2%) oraz rozpoczęcie szkolenia - 12,4 tys. osób powyżej 50 roku życia (2,4% odpływu).

W liczbie osób, które rozpoczęły roboty publiczne w 2014 r. osoby pow. 50 roku życia stanowiły 42,5%, a w liczbie rozpoczynających prace społecznie użyteczne 38,3%.

Warto podkreślić, że poza wskazanymi powyżej przyczynami wyłączeń z ewidencji w 2014 roku 17,3 tys. bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej nabyło prawa emerytalne lub rentowe (53,3% ogólnego odpływu bezrobotnych z tego powodu), a 37,8 tys. osób nabyło prawo do świadczeń przedemerytalnych.

Bilans bezrobotnych ogółem i powyżej 50 roku życia w okresie sprawozdawczym

Wyszczególnienie	Bilans bezrobotnych ogółem				Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia			Bezrobotni pow. 50 roku życia w % do ogółem			
	2013 r.	2014 r.	wzrost /spadek w 2014 r.		2013 r.	2014 r.	wzrost /spadek w 2014 r.	2013 r.	2014 r.		
	w liczbach bezwzględnych			w %	w liczbach bezwzględnych			w %			wzrost /spadek w 2014 r. w pkt. proc.
Napływ	2 709 444	2 452 845	256 599	9,5	512 585	461 174	51 411	10,0	18,9	18,8	0,1
z tego											
po raz pierwszy	558 942	465 281	93 661	16,8	73 328	59 235	14 093	19,2	13,1	12,7	0,4
po raz kolejny	2 150 502	1 987 564	162 938	7,6	439 257	401 939	37 318	8,5	20,4	20,2	0,2
po pracach interwencyjnych	10 835	9 746	1 089	10,1	3 709	3 519	190	5,1	34,2	36,1	-1,9
po robotach publicznych	23 275	16 923	6 352	27,3	11 537	8 073	3 464	30,0	49,6	47,7	1,9
po stażu	202 568	192 228	10 340	5,1	28 853	25 438	3 415	11,8	14,2	13,2	1,0
po odbyciu przygotowania zawodowego w miejscu pracy	329	308	21	6,4	14	20	-6	-42,9	4,3	6,5	-2,2
po szkoleniu	83 635	76 311	7 324	8,8	16 587	12 461	4 126	24,9	19,8	16,3	3,5
po pracach społecznie użytecznych	42 597	39 264	3 333	7,8	16 081	15 690	391	2,4	37,8	40,0	-2,2
po zakończeniu indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub kontraktu socjalnego	4 484	5 310	-826	-18,4	643	806	-163	-25,3	14,3	15,2	-0,8
Odływ	2 688 164	2 786 200	-98 036	-3,6	474 428	510 872	-36 444	-7,7	17,6	18,3	-0,7
w tym z powodu											
podjęcia pracy	1 262 865	1 285 777	-22 912	-1,8	186 893	200 640	-13 747	-7,4	14,8	15,6	-0,8
z tego											
pracy niesubsydiowanej	1 113 153	1 122 361	-9 208	-0,8	152 368	166 069	-13 701	-9,0	13,7	14,8	-1,1
w tym podjęcia pracy sezonowej	67 702	64 287	3 415	5,0	9 020	9 185	-165	-1,8	13,3	14,3	-1,0
pracy subsydiowanej	149 712	163 416	-13 704	-9,2	34 525	34 571	-46	-0,1	23,1	21,2	1,9
prac interwencyjnych	33 930	31 144	2 786	8,2	9 118	8 399	719	7,9	26,9	27,0	-0,1
robót publicznych	32 550	32 639	-89	-0,3	15 700	13 871	1 829	11,6	48,2	42,5	5,7
podjęcie działalności gospodarczej	46 157	51 165	-5 008	-10,8	4 541	4 649	-108	-2,4	9,8	9,1	0,8
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	33 035	41 576	-8 541	-25,9	4 190	5 653	-1 463	-34,9	12,7	13,6	-0,9
inne	4 040	6 892	-2 852	-70,6	976	1 999	-1 023	-104,8	24,2	29,0	-4,8
rozpoczęcia szkolenia	84 924	78 588	6 336	7,5	16 630	12 444	4 186	25,2	19,6	15,8	3,7
rozpoczęcia stażu	194 156	219 741	-25 585	-13,2	27 807	26 899	908	3,3	14,3	12,2	2,1
rozpoczęcia przygotowania zawodowego w miejscu pracy	427	162	265	62,1	13	10	3	23,1	3,0	6,2	-3,1
rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	46 484	42 981	3 503	7,5	16 686	16 449	237	1,4	35,9	38,3	-2,4
rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	6 301	6 016	285	4,5	1 166	1 362	-196	-16,8	18,5	22,6	-4,1
odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy	48 771	54 578	-5 807	-11,9	8 121	8 337	-216	-2,7	16,7	15,3	1,4
niepotwierdzenia gotowości do pracy	726 234	738 152	-11 918	-1,6	96 684	106 789	-10 105	-10,5	13,3	14,5	-1,2
dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	142 358	170 613	-28 255	-19,8	23 929	34 916	-10 987	-45,9	16,8	20,5	-3,7
podjęcia nauki	9 447	8 400	1 047	11,1	12	18	-6	-50,0	0,1	0,2	-0,1
ukończenia 60/65 lat	9 351	13 329	-3 978	-42,5	9 343	13 295	-3 952	-42,3	99,9	99,7	0,2
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	28 504	32 494	-3 990	-14,0	16 383	17 330	-947	-5,8	57,5	53,3	4,1
nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego	39 749	37 841	1 908	4,8	39 680	37 781	1 899	4,8	99,8	99,8	0,0
innych	88 593	97 508	-8 915	-10,1	31 081	34 602	-3 521	-11,3	35,1	35,5	-0,4

PODSUMOWANIE

Aktywność zawodowa bezrobotnych powyżej 50 roku życia dynamicznie się zwiększa, rośnie również wskaźnik zatrudnienia, choć nadal w zestawieniu ze średnią w UE (28) wiele mamy do nadrobienia. Proces wzrostu aktywności zawodowej i zatrudnienia osób w starszych grupach wiekowych postępuje szybciej niż ogólny wzrost aktywności zawodowej Polaków w wieku 15 lat i więcej. Nadal jednak pracuje tylko co druga osoba w wieku 50-64 lata i tylko 43,8% w wieku 55-64 lata. Niemniej jednak z analizy wskaźnika bezrobocia wynika, że rzadziej dotyka ono osoby starsze, co może być związane z dezaktywizacją zawodową tej grupy w przypadku braku pracy. Z drugiej strony osoby starsze jeśli już trafiają do ewidencji bezrobotnych pozostają w niej zdecydowanie dłużej niż pozostali bezrobotni. To z kolei może być wynikiem niskiego poziomu wykształcenia jakim legitymują się starsi bezrobotni. Z drugiej strony osoby w starszych grupach wiekowych mimo doświadczenia często nie znają nowych technologii albo tracą wcześniej nabyte kwalifikacje z uwagi na długi okres bezrobocia.

Trudna sytuacja na rynku pracy osób starszych powoduje, że bezrobotni powyżej 50 roku życia zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznani są za jedną z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Dlatego też w latach 2005-2013 **systematycznie rósł odsetek bezrobotnych z tej grupy wśród bezrobotnych objętych aktywnymi programami rynku pracy od 7,7% bezrobotnych, którzy rozpoczęli udział w aktywnych programach rynku pracy, w 2005 r. do 20,1% w 2013 r. Natomiast w 2014 r. 17,9% ogółu aktywizowanych stanowiły osoby powyżej 50 r. ż.**

Struktura bezrobotnych ogółem i powyżej 50 roku życia w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		Zarejestrowani bezrobotni ogółem w końcu 2014 r.		Bezrobotni powyżej 50 roku życia w końcu 2014 r.		Bezrobotni powyżej 50 roku życia w % do ogółem zarejestrowanych w końcu 2014 r.	Wzrost /spadek liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia w 2014 r. w porównaniu do stanu z końca 2013 r.	
		w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %	w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %		w liczbach bezwzględnych	w %
Ogółem		1 825 180	100,0	474 911	100,0	26,0	-49 647	-9,5
według płci	kobiety	939 648	51,5	189 317	39,9	20,1	-19 758	-9,5
	mężczyźni	885 532	49,0	285 594	60,1	32,3	-29 889	-9,5
według prawa do zasiłku	z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	242 378	13,3	88 442	18,6	36,5	-19 500	-18,1
	bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych	1 582 802	86,7	386 469	81,4	24,4	-30 147	-7,2
według miejsca zamieszkania	zamieszkali na wsi	812 090	44,5	176 115	37,1	21,7	-14 865	-7,8
	zamieszkali w mieście	1 013 090	55,8	298 796	62,9	29,5	-34 782	-10,4
według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	172 893	9,5	34 356	7,2	19,9	-4 782	-12,2
	1-3	331 853	18,2	68 559	14,4	20,7	-7 026	-9,3
	3-6	268 952	14,7	55 632	11,7	20,7	-19 089	-25,5
	6-12	291 426	16,0	76 238	16,1	26,2	-20 215	-21,0
	12-24	327 415	17,9	91 540	19,3	28,0	-6 402	-6,5
	pow. 24	432 641	23,7	148 586	31,3	34,3	7 867	5,6
według poziomu wykształcenia	wyższe	225 441	12,4	21 740	4,6	9,6	-919	-4,1
	policealne i średnie zawodowe	401 041	22,0	94 218	19,8	23,5	-10 441	-10,0
	średnie ogólnokształcące	191 855	10,5	23 104	4,9	12,0	-2 775	-10,7
	zasadnicze zawodowe	504 267	27,6	163 318	34,4	32,4	-16 284	-9,1
	gimnazjalne i poniżej	502 576	27,5	172 531	36,3	34,3	-19 228	-10,0
według stażu pracy	do 1 roku	306 107	16,8	35 817	7,5	11,7	-2 115	-5,6
	1-5	397 555	21,8	34 619	7,3	8,7	-2 067	-5,6
	5-10	262 815	14,4	44 195	9,3	16,8	-1 468	-3,2
	10-20	277 205	15,2	115 753	24,4	41,8	-8 869	-7,1
	20-30	193 429	10,6	152 137	32,0	78,7	-21 340	-12,3
	30 i więcej	72 663	4,0	71 250	15,0	98,1	-11 745	-14,2
	bez stażu	315 406	17,3	21 140	4,5	6,7	-2 043	-8,8

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (AK)